

Referat fra virtuelt lodsejerorienteringsmøde i Runkenbjergområdet tirsdag d. 23. februar 2021

Referent: Lotte Ruegaard Petersen, Københavns Universitet, lrp@ign.ku.dk

Programoversigt:

16.30 - 16.35: Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen, byder velkommen og indleder kort herunder henvisning til Erhvervs- og udviklingsstrategien

16.35 - 16.45: Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune

- Rammesætter mødet i forhold Erhvervs- og udviklingsstrategien for Vejle Ådal og Fjord
- Formål med at lave en Landskabsplan og de fem udfordringer, som planen forventes at komme rundt om

16.45 - 16.55: Nis Hjort, Formand Vejle - Fredericia Landboforening

- Om landbrugets interesse i at deltage i projektet, og om hvad der optager landbruget lige nu - vandplaner, klima, naturudvikling, landdistriktsudvikling mm.

16.55 - 17.50: Jørgen Primdahl og Lone Kristensen, Københavns Universitet, præsenterer resultater af skrivebordsanalyse og interviews

- Der stilles spørgsmål til deltagerne undervejs i indlægget.

17.50 - 17.55: Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune

- Fortæller om det videre forløb, og hvordan man som lodsejer kan blive inddraget – eksempelvis i de kommende workshops
- Præsenterer kort projektets forløb i forhold til arbejdsprogram og tidsplan

17.55 – 18.00: Jens Jørgen Erichsen afslutter og siger tak for i dag.

PowerPoint-slides fra mødets oplæg er fremsendt på mail med dette referat.

Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen:

Jens Jørgen byder velkommen som formand for Vejle Ådal og Fjord bestyrelsen. Bestyrelsen er bredt sammensat: Lodsejere er med, landboforeningerne, Naturstyrelsen, Friluftsrådet, DN m.fl. er repræsenteret. Bestyrelsen har en rådgivende funktion i forhold til Vejle Kommune og forsøger at skabe samarbejde og synergi i området og skaffe penge til fondsansøgninger.

Bestyrelsen for Vejle Ådal og Fjord blev nedsat i 2016 efter at Vejle byråd godkendte en Erhvervs- og udviklingsstrategi for Vejle Ådal og Fjord området. Det er med afsæt i Erhvervs- og udviklingsstrategien, at Københavns Universitets landskabsplanproces er igangsat.

Det er det 2. lodsejerorienteringsmøde. Nu er vi i Runkenbjerg, sidst i Børkop, næste i Grejs. Der er 6-7000 hektar i alt i området, hvortil der skal laves en landskabsplan. KU har lavet interviews i dele af området – det vil Jørgen Primdahl uddybe. Fremadrettet kommer der også workshops og foredrag. Der er

således mulighed for mange flere inputs længere hen i processen. Ting er forskudt pga. Corona. Det har heldigvis ikke gjort, at der er færre der deltager. Det er meget positivt. En fornøjelse.

I dag skal vi have præsenteret resultaterne af KU's interviewundersøgelse i de tre delområder.

Johanne Hardervig, Vejle Kommune:

Giver en kort guide til, hvordan vi bedst kommer igennem et digitalt møde.

Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune:

Leder af Natur og Udeliv i Teknik og Miljøforvaltningen. Afdelingen er desuden sekretariat for Vejle Ådal og Fjord bestyrelsen.

Klaus orienterer om, at vi ikke begynder at lave en ny strategi i denne proces, men den landskabsplan, som Københavns Universitet hjælper med at udarbejde, tager afsæt i vores allerede vedtagne Erhvervs- og udviklingsstrategi. Med landskabsplanen skal vi zoome ind og blive skarpere på nogle af de ting, vi gerne vil:

Kerneinteresseområder:

- 1) Klimaforandringer
- 2) Primærerhvervenes strukturudvikling
- 3) Natur og vandmiljø
- 4) Lokalsamfund og bosætning
- 5) Friluftsliv

Se slides, hvor de konkrete ideer under hvert tema bliver præsenteret.

Vi arbejder med tre områder: Runkenbjerg (hvor vi er i dag), Grejs og Børkop-Brejning.

Nis Hjort, Formand Vejle - Fredericia Landboforening:

Jeg er en del af bestyrelsen i Vejle Ådal og Fjord, men i denne sammenhæng er jeg formand for Vejle og Fredericia Landboforening. Vi ser dette som en god mulighed for os ift. at spille ind. Det her er baseret på frivillighed – her får vi mulighed for at spille aktivt ind på de dagsordener, vi allerede er en del af.

Vi skal se på hvilke muligheder, der åbner sig?

Det kan være med til at sikre, at vi får taget hånd om nogle af de store dagsordener:

- Sikre grundvand og drikkevandskvalitet til de næste generationer (Dette kan ske ved at indgå i samarbejde med andre aktører i ådalen, så vi sammen finder en løsning, som vi landbrugere også kan få gavn af, kommenterer Nis)
- Passe på naturen, mere natur, øget biodiversitet (her mener Nis, at landbruget også godt kan levere, da der er flere jorde, der er svære at drifte – disse kan måske med fordel få en anden funktion)

- Vandplaner og opnåelse af god økologisk tilstand i vandløb og fjorde
- Levere på klima og den grønne omstilling

Det er vigtigt, at vi som landbrug indgår aktivt i disse frivillige projekter. Vi kan være med til at præge projektet omkring landskabsplanen, så det passer til den bedrift, man har i området i forvejen. Evt. udtage våde arealer med lavt udbytte. Evt. indgå i jordfordeling. På den måde kan vi være med til fx at reducere klimagasser.

Hovedbudskab: Opfordring til at man som lodsejer er aktiv, åben og konstruktiv. Det får vi alle sammen noget ud af. Vær en del af det lokalsamfund, som skal udvikle sig.

Jørgen Primdahl og Lone Kristensen, Københavns Universitet

Jørgen Primdahl præsenterer sig selv. Leder et forskningsprogram, sammen med Lone Kristensen, der tilsammen skal arbejde for at forbedre planlægningen i de tre regionale områder i Danmark (Vejle Ådal og Fjord, Nørreådal ved Viborg og Bornholms 'Grønne Bølge').

I dag skal vi præsentere vores interviewundersøgelse. Dette projekt i Vejle Ådal og Fjord er et virkelig spændende projekt, fordi der allerede sker mange ting i området – og fordi der er en positiv stemning om landskabsplanen allerede.

Vi har interviewet i tre delområder (Børkop-Brejning, Grejs og Runkenbjerg). Vi lavet disse interviews, fordi vi gerne vil have fat i de vigtigste landskabsforvaltere: landmanden, skovejeren og dambrugeren. Hvordan ser de på værdierne, hvad er deres interesser? Vi vil også gerne skabe interesse for processen blandt lodsejere i området. En tredje god grund handler om at involvere de vigtige interessenter, hvor lodsejerne indgår. Derfor kan man se denne interviewundersøgelse som en del af en længere proces, som vi skal skabe et bredt ejerskab til.

De områder, vi interviewer i har ikke en særlig status i forhold til andre områder i det videre forløb. Processen omkring landskabsplanen dækker hele Vejle Ådal og Fjord.

Høj deltagelsesprocent på 76%. Det er meget flot. Det er også godt repræsenteret, når vi ser på ejendommene. Vi har desuden talt med tre dambrugere og skal de kommende uger snakke med de sidste rene skovejere. Rapporten over undersøgelsen kommer i løbet af marts og vil være tilgængelig på Vejle Kommunes hjemmeside. Måske som en foreløbig udgave.

Jørgen takker alle de lodsejere, der har deltaget i interviews.

Hvilke landmænd har vi interviewet? Se Jørgens slide for definitioner af landmænd. Der er usædvanligt få fuldtidslandmænd i Runkenbjerg. Det skyldes formentlig en kombination af flere ting: Vi er i et meget urbaniseret område, der byder på mange alternative jobmuligheder. Derfor ryger de ind under en anden kategori. Andre steder er der flere fuldtidslandmænd. Eks. i Nørreådal – her fylder fuldtidslandmændene meget mere. Der kan også være den forklaring, at Vejle Ådal og Fjord er et usædvanligt attraktivt område at bosætte sig i (af andre grunde end blot landbrugsproduktion).

De fleste opfatter deres ejendom som et godt bosted – dette tal er højere end for resultaterne i Grejs og Børkop. Runkenbjerg er mere bosted-orienteret. En sidste forklaring er, at vores undersøgelse primært har fundet sted på marginaljorderne.

Foreningsliv: Den største forening er jagtforening. En anden stor gruppe er sportsfiskerforeningen. Lidt over 25% er medlem af DN. Naturinteressen er meget stor her – også meget større end gennemsnittet for resten af Danmark (3% på landsplan er medlem af DN). Relativt færre er medlem af en landboforening.

Forpagtningsforhold: Det bortforpagtede er betydeligt større end det tilforpagtede. Det viser, at de meget aktivt brug ikke ligger i selve området, men op til vores undersøgelsesområde. 18% vedvarende græs – over dobbelt af landsgennemsnit. Det viser en høj natur og kulturinteresse. Ligeledes høj skovprocent – dette selvom vi ikke har interviewet rene skovejere (så reelt er denne procent endnu højere).

Dyrehold: Kødkvæg og heste er hyppigst. Pænt med dyr til græsning i området.

Vedvarende græsarealer: Lysåbne arealer. Områder der skal drives for at blive holdt åbne. 75% af det åbne areal i Runkenbjerg området bliver græsset. Det er et meget højt tal. Stort antal kvier, kalve, stude. Pæne tal ift. antal kvæg og græsningsbehov.

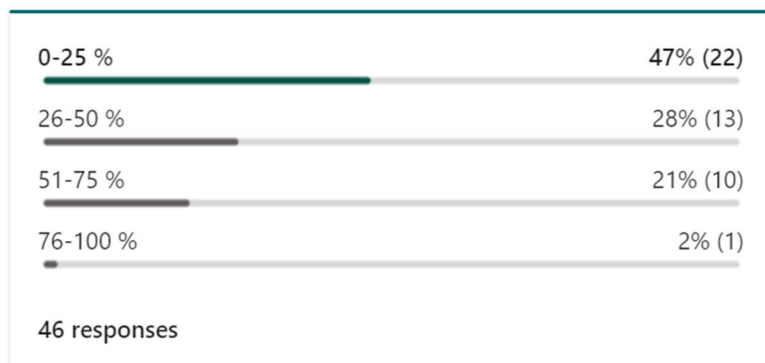
Spg. fra Jørgen til deltagerne i mødet: Har du forslag til hvordan man kunne forbedre naturen i Vejle Ådal? Ingen byder umiddelbart ind.

Dambrugere: To pænt store dambrug samt et mindre dambrug er interviewet. De spiller en vigtig rolle i processen fremover. Vi har desuden spurgt ind til, om dambrugene kunne have interesse i besøgsdambrug. Kan have stort potentiale ift. at sælge billetter (turisme, erhvervsindtægt), men der er udfordringer ift. sygdom og smitte.

Friluftsliv på ejendom: 87% oplever færdsel ved ejendom. Dette er et meget højt tal. Det fortæller, at det er et tæt befærdet område – Corona har nok også haft en effekt. 74% har ikke ulemper ved færdslen. Det er et højt tal. 19% har generelle ulemper. Dette er et lavt tal sammenlignet med andre steder. Særligt lavt ift., at vi er så bynært, som vi er i dette område.

Jørgen beder deltagerne om at stemme ang. holdning til færdsel. Hvad tror I der er blevet svaret? Hvor mange tror I der var 'imod' færdsel?

Resultat fra afstemning:

Mange trykker ligeledes '1' i chatten.

Langt de fleste mener 1 (0-25%).

Jørgen fortæller, at det passer med resultatet fra undersøgelsen: Få har sagt 'i mod'. Langt de fleste mener, at færdsel er "OK på betingelser". Næsten ingen svarer 'Ved ikke'. Det er godt – og det viser, at det er noget, folk har en holdning til.

Lone Kristensen: Nævner hvilke betingelser: Mange siger, at folk skal opføre sig ordentligt. Vise respekt og hensyn. At folk er bedre opdraget. Måske skal der være mere kommunikation og information til dem, der færdes i landskabet. Mange siger, at man ikke må smide affald. Hunde skal være i snor. Man skal holde sig på veje og stier. Folk skal spørge om lov. Hensyn til græssende dyr. Ingen pandelamper og mountainbikere i skoven – de forstyrrer vildtet (og dermed jagten). Støtte til hegning. Ikke for tæt på dambrugsfisk.

Lone spørger deltagerne i mødet: Har du ideer til hvordan man kan forbedre vilkårene for friluftslivet i Vejle Ådal?

Deltagernes input fra chatten (Lone læser op):

- Vi er erfaringsramte og har sheltere tæt på. Det er en meget stor prøvelse. Vi ønsker ikke flere folk på vores jord.
- Bedre skiltning på stierne
- Vi oplever desværre, at stier ikke hjælper folk til at blive hvor de må. De kommer stadigvæk i vores have
- Det er en god ide at anlægge stier, men det kræver at de bliver vedligeholdt sidenhen
- Det vil være skønt med cykelstier så der ikke er så stor risiko ved færdsel nær trafikerede veje
- Parkerings pladser med rigeligt med plads, så der ikke står biler i siderne af vejene
- Mountainbikere er vilde og cykler hvor det passer dem
- Flere bordbænke pladser
- Der parkeres i stort mål foran vores markvej, så vi ikke kan bruge den
- opstilling af affaldsspande, så affald ikke smides i naturen
- Flere hestestier
- Vi skal ikke til at have folk til at gå imellem græssende dyr, da det skræmmer dem. Befolkningen har ikke længere et kendskab til hvordan dyr skal "læses" og håndteres. Vi skal jo nødig ende i samme situation som ved Gudenåens udspring og Mols, hvor det skræmte kvæg ender med at slå folk ihjel.
- Shelters bruges som fest pladser bare ikke i orden
- Generelt er det et problem, at "byfolk" ikke respekterer den private ejendomsret så snart de kommer uden for bygrænsen
- Bedre skiltning af at hunde skal være i snor
- Opfordre folk til at overholde lovgivningen, hvis man ikke ønsker færdsel på privat grund, burde det ikke være forkert
- Oplever tit, at folk råber. De snyder sig selv for en naturoplevelse.
- For det meste er folk meget støjende
- Tænker at man skal være god til at kommunikere vilkårene for publikum ift. at de bevæger sig på privat ejendom. En fælles strategi. Der vil med det vi har gang i kun blive øget ift. flere personer i området
- Er ikke interesseret i mere færdsel men vil hellere have fokus på natur og biodiversitet

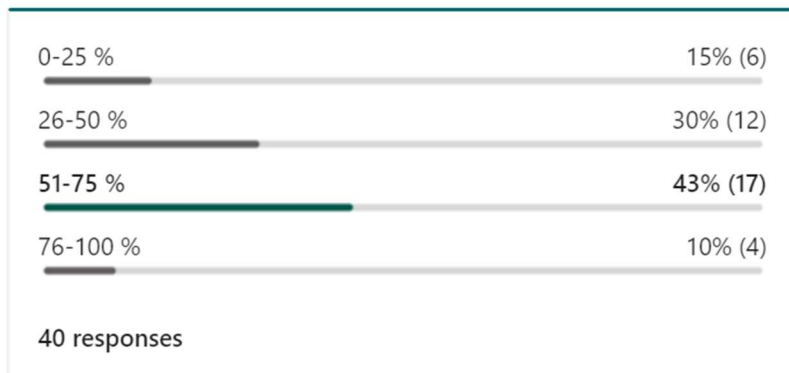
Alt i alt: Mange bud på både udfordringer og forslag til, hvordan friluftslivet kan forbedres.

Lone følger op på Jørgens tidligere spørgsmål om natur: Der var en der foreslog, at der kunne komme mere hegn om de græssede arealer. En anden kommentar til natur fra deltager er: "Jeg tror ikke der er megen tvivl om at fredningen ikke vil bidrage positivt. Ser man på fredningen længere op i ådalen, har den ikke bidraget positivt til udviklingen af naturen, men nærmere, at arealer tilgror. Så man bør sætte sig imod

fredningen og fremme den enkelte lodsejers mulighed for at pleje arealerne, evt. i et samarbejde med Vejle Kommune”.

Jørgen går videre med lodsejernes holdning til de lysåbne arealer: Her foretrækker de fleste, at de græsses. Næst flest siger, at de foretrækker 'anden pleje' (evt. slåning), færrest siger 'gro til'. Flere siger en blanding (derfor mere end 100%).

Deltagerinput – der stemmes: Hvor mange tror du, der svarede ja til, at de var interesserede i fællesgræsning?

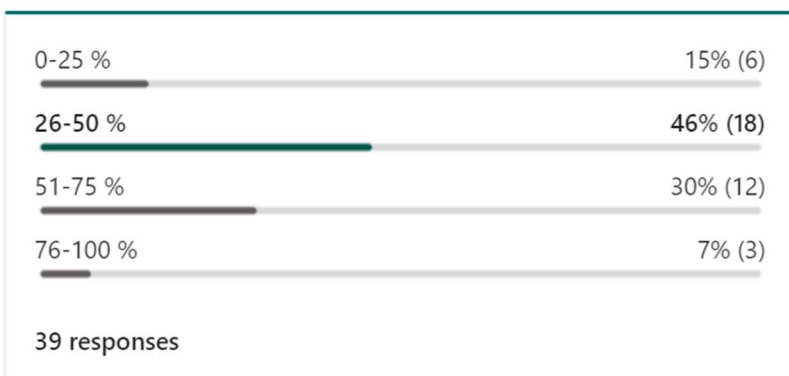

Jørgen viser resultater for interesse i fællesgræsning: 31% interesse i fællesgræsning. 73% siger ja til mindst en af de mulige svar ift. fælles initiativer.

Interesse i fælles projekter og planer: Tæt på to tredjedele har interesse for at deltage. Generelt viser dette en stor interesse for at deltage i fælles processer.

Interesse i jordfordeling – 'hvis jordforening, ville du så være interesseret?' Jørgen spørger deltagerne til mødet: Hvor mange tror du, svarede 'ja' til det spørgsmål?

Resultat fra afstemning: 46% svarer 26-50%

Jørgen viser resultat: 75% svarer 'ja' i Runkenbjerg. Det er meget højt. Hvis man viste dette i en ansøgning om jordfordeling, så ville et sådant resultat give gode point. Det er noget, der kan gavne mange formål, så disse ansøgninger er ofte meget populære. Et jordfordelingsprojekt kan indgå som et mål i en landskabsplan, og efterfølgende realiseret gennem en ansøgning. Vi kan ikke vise kort over, hvem der har vist interesse – det er fortrolige data. Men kommunen har dataene og vil kunne tage afsæt i dem ved en evt. jordfordelingsproces.

Lone fortæller om svar på spørgsmål fra en fjern slægtning (se slides for de forskellige svar). Svarene viser et landskab, som de interviewede holder meget af. Et område med mange oplevelser, fantastisk natur, stort potentiale.

Se desuden det sidste slide om, hvordan lodsejerne tror, området ser ud om 20 år (ift. natur, landbrug, oversvømmelser, vådområder, bebyggelser, fredning, friluftsliv).

Kommentar til Lones oplæg i chatten: "Det Lone fortæller om vores oplevelser og hvorfor vi elsker stedet er jo en klar tilkendegivelse af, at vi lodsejere er gode til at respektere og sikre arealets udvikling i godt samarbejde med Vejle Kommune. Vi vil gerne sikre de gode oplevelser, vi har".

Øvrige kommentarer fra chatten:

- "Jordfordeling bør være i Ådalen - drift på gårde ovenfor Ådalen er kun i mindre grad afhængig af engarealer i Ådalen".
- "Jeg er kommet sent med, men jeg vil gerne opfordre Vejle Kommune til at anlægge en cykelsti på Bøgvadvej mellem Billund og Egtved. Billund laver på deres side nu. Med den kæmpe interesse for Randbøl hede og Frederikshåb plantage, der er, er der et stor behov for at en cykelsti bliver prioriteret. Trafikken er til tider tung og der bliver kørt stærkt."

Jørgen Primdahl siger tak for opmærksomheden. Der kommer som sagt en rapport om undersøgelsen.

Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune:

Viser tidsskema for, hvad vi har arbejdet med, og hvad der vil ske i processen fremover (se slides fra Klaus). Klaus håber, at vi kan gennemføre nogle af aktiviteterne, når Corona forhåbentligt drosler ned. Tak for jeres tålmodighed.

Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen:

Tak for opridset over fremtiden til Klaus. Tak for alle input og indspark, som vi vil tage med til det videre forløb. Der vil komme referat ud. Tak for jeres deltagelse. Vi ses i det videre arbejde.